

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

**доктора економічних наук, професора Гречан Алли Павлівни
на дисертаційну роботу Черниш Олександра Володимировича
на тему: «Менеджмент проєктів сталого розвитку неприбуткових
організацій в ризиковому оточенні»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 073 «Менеджмент»**

Актуальність теми дослідження

Дисертаційна робота присвячена розв'язанню важливої наукової проблеми – управлінню проєктами сталого розвитку неприбуткових організацій (НПО) в умовах нестабільного середовища, характерного для сучасної України. Ефективне управління проєктами сталого розвитку в НПО в умовах ризиків вимагає комплексного підходу, що враховує різноманітні фактори, постійний моніторинг результатів і відповідальне використання ресурсів. Це забезпечує успішну реалізацію проєктів і сприяє досягненню цілей сталого розвитку суспільства. НПО відіграють важливу роль у розв'язанні соціальних, екологічних та економічних викликів, що робить тему сталого розвитку особливо актуальною. Управління проєктами в умовах турбулентності вимагає ретельного планування, виконання та контролю, з акцентом на моделі нестабільного середовища, лідерство та емоційний інтелект керівників проєктів. У роботі запропоновано концептуальну модель стійкості менеджменту НПО та архітектуру системи управління проєктами сталого розвитку в умовах ризиків, а також розроблено метод формування портфеля проєктів НПО.

Актуальність дослідження підтверджується його виконанням у межах держбюджетної теми Київського національного університету будівництва і архітектури «Ціннісно-орієнтоване управління в умовах дигіталізації суспільства» (номер державної реєстрації 0121U114473).

Наукова обґрунтованість і достовірність

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації Черниш О.В., мають високий ступінь обґрунтованості. Це підтверджується наступним:

- аналізі сучасних наукових розробок у сфері менеджменту гуманітарних проєктів НПО з використанням штучного інтелекту;
- чіткому визначенні мети та завдань дослідження;
- застосуванні сучасних методів дослідження;
- критичному зіставленні отриманих результатів із працями інших учених;
- якісному формулюванні підсумкових висновків.

Достовірність результатів забезпечується коректною постановкою завдань, науковою обґрунтованістю теоретичних положень, вибором відповідних методів дослідження та використанням сучасного математичного апарату. Про достовірність свідчать коректна постановка дослідницької задачі, успішна апробація розроблених моделей і методів, які мають значний потенціал для вдосконалення менеджменту НПО, а також урахування ключових факторів і параметрів у моделі успіху проєкту, що відповідає експериментальним даним.

Методи дослідження

У роботі використано сучасні методи теоретичного та емпіричного дослідження, зокрема:

- системний підхід;
- методи аналізу та синтезу (порівняння, аналогія, абстрагування, формалізація, класифікація, декомпозиція);
- структурний аналіз;
- графічне, математичне та когнітивне моделювання;
- індукція та дедукція для виявлення тенденцій розвитку емоційного інтелекту;

-теоретичне узагальнення та порівняння для аналізу ролі емоційного інтелекту керівника проєкту.

Теоретичну основу дослідження складають фундаментальні положення сучасного проєктного менеджменту, штучного інтелекту, теорії пізнання, а також праці провідних учених у галузях інформаційних технологій, проєктного аналізу та історичного пізнання.

Об'єкт дослідження - теоретико-методологічні основи та процеси управління проєктами сталого розвитку НПО в умовах ризикованого середовища з використанням елементів штучного інтелекту.

Предмет дослідження - моделі, методи та підходи до управління проєктами сталого розвитку НПО в ризиковому середовищі, які сприяють досягненню ефективних результатів завдяки застосуванню штучного інтелекту.

Гіпотеза дослідження: ефективність і успішність управління проєктами та програмами сталого розвитку НПО в умовах ризиків залежить від аналізу зовнішнього середовища та ризиків на етапі підготовки та прийняття рішень. Застосування елементів штучного інтелекту підвищує якість управлінських рішень, сприяючи успішній реалізації проєктів.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у наступному:

- розроблено концептуальну модель інтеграції процесів управління проєктами та програмами сталого розвитку НПО із системами штучного інтелекту, що створює нові можливості для формування стратегій, сприяє сталому розвитку, забезпечуючи ефективність діяльності у турбулентному середовищі;

- запропоновано модель стійкості розвитку НПО з урахуванням ризиків зовнішнього середовища, спрямовану на забезпечення сталості діяльності НПО в умовах турбулентного BANI-оточення в Україні;

- розроблено метод застосування штучного інтелекту в процесах забезпечення сталого розвитку НПО в ризиковому середовищі;

-удосконалено моделі діяльності НПО, які враховують динамічність, швидкий розвиток технологій і нестабільність ринку, що сприяє реалізації стратегій сталого розвитку в умовах турбулентності;

-розвинено модель архітектури системи управління проєктами сталого розвитку НПО в умовах турбулентного середовища, в основу ядра якої використовується штучний інтелект.

Теоретичні результати дослідження спрямовані на розробку нових підходів, моделей і методів управління НПО в умовах екстремальних викликів із застосуванням штучного інтелекту. Вони сприяють підвищенню ефективності та результативності сталого розвитку НПО в кризових ситуаціях і турбулентному середовищі.

Практична цінність дослідження полягає у створенні конкурентних переваг для НПО в процесі забезпечення сталого розвитку в турбулентному середовищі. Організації, які застосовують принципи сталого розвитку та управління компетентностями, можуть ефективно використовувати ресурси, адаптуватися до змін у ризиковому оточенні та розвивати професійні навички своїх співробітників, що сприяє їхній конкурентоспроможності на ринку.

Аналіз змісту дисертації

У вступі та першому розділі дисертації обґрунтовано актуальність теми, визначено наукові завдання та їх зв'язок із науковими програмами, планами й темами. Сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, наукову новизну та практичну цінність отриманих результатів, а також висвітлено особистий внесок автора. Наведено дані про апробацію, впровадження та публікацію результатів дослідження. Проведено аналіз сучасних моделей і методів управління проєктами НПО в умовах турбулентного середовища, а також здійснено огляд літературних джерел.

У другому розділі розроблено концептуальну модель стійкості менеджменту НПО в сучасних умовах, проаналізовано принципи створення

моделі управління проєктами НПО. Запропоновано модель стійкості розвитку в BANI-середовищі, представлену системою диференціальних рівнянь, які описують динаміку ключових показників стійкості.

На основі аналізу ризиків і викликів проєктів сталого розвитку НПО автор розробив архітектуру системи управління проєктами в умовах ризикованого та турбулентного оточення. Досліджено моделі турбулентності середовища проєктів (Лавина, Цунамі, Торнадо, Повінь, Ураган) та запропоновано метод формування портфеля проєктів сталого розвитку НПО в турбулентних умовах.

Третій розділ присвячено дослідженню методів управління проєктами сталого розвитку НПО в умовах турбулентності. Запропонована модель діяльності НПО враховує динамічність, швидкий розвиток технологій і нестабільність ринку, забезпечуючи реалізацію стратегій сталого розвитку. Також розглянуто метод управління проєктами на основі компетентностей організацій у турбулентному середовищі.

У четвертому розділі висвітлено практичне застосування розроблених моделей і методів управління проєктами сталого розвитку НПО в умовах турбулентного оточення.

Результати дисертації опубліковано в 7 наукових працях: : 3 у наукових виданнях, які проіндексовано в міжнародних наукометричних базах (Scopus, 3 статті у фахових виданнях України, 1 публікація апробаційного характеру (у збірнику матеріалів міжнародної наукової конференції).

Оцінка змісту та відповідність вимогам

Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел. Загальний обсяг становить 141 сторінку, основний текст – 138 сторінок. Робота містить 12 рисунків, 13 таблиць і список використаних джерел із 136 найменувань. Додатки розміщено на 3 сторінках.

Дисертація є завершеним науковим дослідженням, що пропонує нові наукові та практичні результати. Вони полягають у розробці концептуальних положень, моделей, методів і підходів, які сприяють успішному управлінню проєктами сталого розвитку НПО в ризикованому середовищі.

Зауваження щодо змісту та оформлення дисертаційної роботи.

Позитивно оцінюючи Черниш О.В. результати виконаного ним дослідження, підкреслюючи їх наукову та практичну цінність, водночас слід вказати на ряд зауважень змістовного та редакційного характеру, які можуть слугувати предметом дискусій на захисті.

1. Дисертантом у другому розділі визначена концептуальна модель стійкості менеджменту проєктів НПО, а у наступному підрозділі обґрунтовано принципи побудови концептуальної моделі. На наш погляд раціонально було б спочатку визначити принципи, а потім будувати модель.

2. При застосуванні математичної моделі стійкості розвитку у BANI умовах доцільно було б більш детально пояснити обрані числові значення ключових параметрів моделі

3. Моделі турбулентності оточення проєктів сталого розвитку НПО Лавина, Цунамі, Торнадо, Повінь, Ураган в другому розділі описані фрагментарно та не дають змогу визначити умови їх застосування в практиці.

4. Підрозділ 2.4. представляє метод формування портфелю проєктів сталого розвитку НПО. Метод описано у вигляді кроків формування портфелю проєктів, які визначені недостатньо за для його використання у практиці менеджменту.

5. За своєю структурою окремі розділи поділено на багато підрозділів (розділ 1 – 7 підрозділів, розділ 2 – 5 підрозділів), які за своїм обсягом займають 2-3 сторінки. Вважаю, що їх об'єднання дозволило б посилити комплексність викладення сутності конкретного розділу.

У тексті дисертації наявні пунктуаційні, синтаксичні помилки та описки, а також незначні неточності у оформленні.

Але наведені зауваження мають дискусійний характер, не знижують достатньо високий науковий рівень дисертаційної роботи і не впливають на її загальну оцінку.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертація Черниш О.В. на тему «Менеджмент проєктів сталого розвитку неприбуткових організацій в ризиковому оточенні» виконана на актуальну тему.

Дисертація за своїм змістом відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022р «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор, Черниш Олександр Володимирович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент,

професор кафедри економіки

Національного транспортного університету,

доктор економічних наук, професор

Алла ГРЕЧАН

